

DRŽAVNO NATJECANJE UČENIKA IZ GEOGRAFIJE 2009. GODINE
5. RAZRED

Zaporka _____ **Bodovi** _____

U sljedećim zadacima zaokruži slova ispred točnih odgovora.

2

1. Koje su tri od tvrdnji vezanih uz atmosferu točne?

- a) Troposfera je dio atmosfere najbliži Zemljinoj površini.
- b) Najniži dijelovi troposfere ujedno su i najhladniji.
- c) Temperatura zraka se svakih 100 metara smanjuje za 2°C.
- d) Vremenske promjene zbivaju se u troposferi.
- e) Topli zrak lakši je od hladnog pa se izdiže.

2

2. U koja tri hrvatska grada je vrijednost mjesnog vremena veća nego u Zagrebu?

- a) Pula
- b) Dubrovnik
- c) Gospić
- d) Vukovar
- e) Slavonski Brod

2

3. Koja je jedina točna među tvrdnjama o vjetrovima i tlaku zraka?

- a) Pasati pušu u umjerenim toplinskim pojasima.
- b) Vjetar uvijek struji iz područja niskog u područje visokog tlaka.
- c) Područje visokog tlaka naziva se ciklona.
- d) Bura je suh i hladan vjetar koji puše sa sjeveroistoka.
- e) Normalan tlak zraka je 1113 hPa.

PROSTOR ZA RAČUNANJE

2

4. Koliko će soli ostati ishlapimo li 2 i pol litre morske vode prosječne slanoće?

- a) 2,5 grama
- b) 8,75 grama
- c) 87,5 grama
- d) 875 grama

2

5. Koje od navedenih mjesta ima najmanju nadmorsku visinu?

- a) sjeverna obala Kaspijskog jezera
- b) istočna obala Jadranskog mora
- c) obala rijeke Save u Zagrebu
- d) središnji dio Mezopotamije

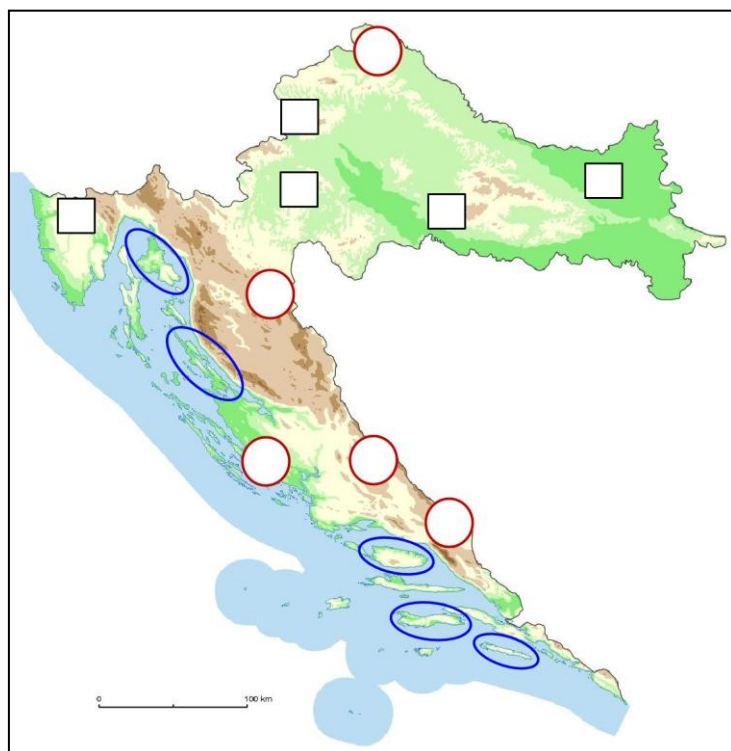
3

6. Koje su dvije tvrdnje o sadržaju na priloženoj topografskoj karti točne?

- a) Na sjeveroistočnom dijelu karte reljef je strmiji nego na jugozapadnom dijelu.
- b) Najveće naselje na karti je Mitrovac.
- c) Sjeveroistočni dio karte prekriven je livadama.
- d) Središte Kutjeva se nalazi na nadmorskoj visini od 233 metra.
- e) U središtu naselja Venje nalazi se kapelica.

Na karti Hrvatske riješi sljedeće zadatke

3

7. U krug na mjestu skupine jezera poznatih po sedrenim slapištima upiši slovo A, a u krug na mjestu najvećeg umjetnog jezera u Hrvatskoj slovo B. Kako se zovu ta jezera?

A _____

B _____

2

8. Među zaokruženim otocima oboji onaj na kome je najveća hrvatska solana. To je otok _____.

3

9. Slova ispred naziva termalnih i mineralnih izvora upiši u pravokutnike na karti.

S – Stubičke toplice   J – Jamnica

U sljedećim zadacima pojmovima pridruži pripadajuće opise. Pazi, u svakom će zadatku jedan opis ostati neraspoređen.

3

10. Svojstvima mora pridruži slova ispred pripadajućih tvrdnji.

_____ slanoća

A – Najniža je u polarnim krajevima i velikim dubinama.

_____ temperatura

B – Na ovo svojstvo mora izrazito utiče bogatstvo planktona.

_____ boja

C – Uvjetuje ju Mjesečeva gravitacija.

_____ prozirnost

D – Može se otkloniti desalinizacijom.

E – Mijenja se od modre do zelenomodre.

3

11. Pojmovima vezanim uz tekućice i njihovo djelovanje pridruži slova ispred pripadajućih opisa.

_____ ponornica

A – Prostor s kojeg nekom moru ili jezeru pritječe voda.

_____ slijev

B – Riječno ušće ljevkastog oblika

_____ temeljnica

C – Rijeka ili potok s izvorom i ušćem.

_____ estuarij

D – Tekućica koja dijelom svog toka teče u podzemlju.

E – Voda u podzemlju nakupljena iznad nepropusnog sloja.

3

12. Nazivima nebeskih tijela pridruži slova ispred pripadajućih opisa.

_____ meteorit

A - Manje svemirsko tijelo koje kruži oko planeta.

_____ planet

B – Plinovito svemirsko tijelo vrlo visoke temperature s vlastitim izvorom energije.

_____ komet

C – Svemirsko tijelo koje je palo na Zemlju.

_____ prirodni satelit

D – Svemirsko tijelo koje se, u blizini Sunca, sastoji od svjetleće glave i repa.

E - Razmjerno veće svemirsko tijelo bez vlastitog izvora energije koje kruži oko Sunca.

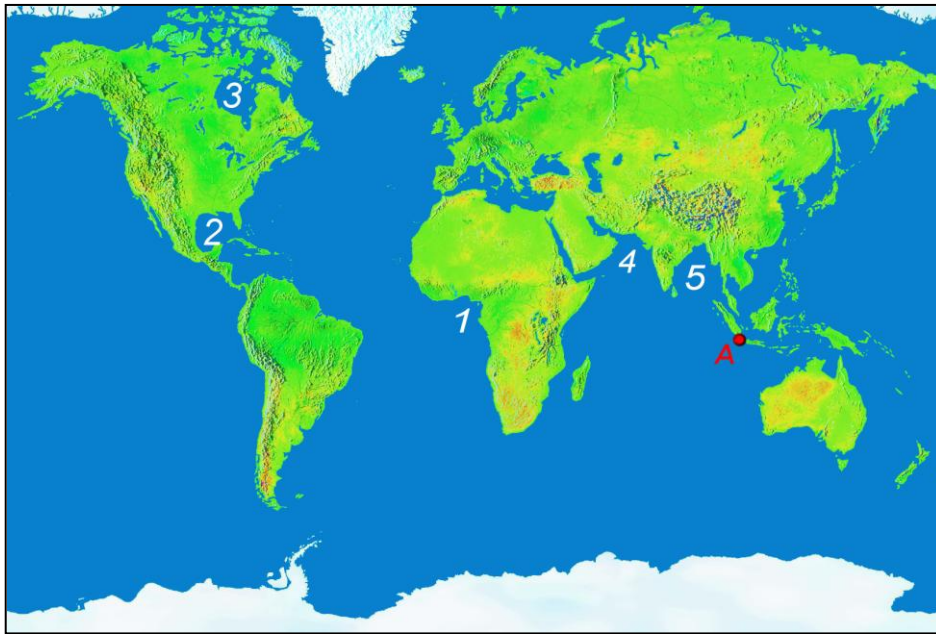
3

13. U tekstu koji opisuje gibanje mora potkrale su se četiri pogriješke. Podcrtaj u tekstu četiri pogriješke riječi, upiši ih u lijevi stupac tablice, a u desni stupac upiši ispravne riječi.

More je u neprestanom gibanju. Glavni uzročnik morskih valova su potresi. Razdoblje bez valova naziva se bonaca (utiha). Morske mijene su plima i oseka. Za vrijeme visokih oseka more često poplavi dijelove na obali mora. Glavni uzročnik morskih mijena je Sunčeva gravitacija. Morske struje nastaju uglavnom pod utjecajem planetarnih vjetrova. Golfska struja teče Atlantikom od Amerike prema Europi i hladi europske obale.

POGRJEŠNA RIJEČ	ISPRAVNA RIJEČ

Na karti svijeta riješi sljedeće zadatke. Pazi na veličinu slova koja upisuješ na kartu.

2

14. Obilježi slovom R kontinent na kome se nalazi grad Ushuaia koji se smjestio na 55° južno od ekvatora i 66° zapadno od početnog meridijana.

2

15. Svaki kontinent Novog svijeta koji se u cijelosti nalazi na zapadnoj Zemljinoj polutci obilježi slovom O.

2

16. Obilježi slovom M kontinent s najnižom prosječnom godišnjom temperaturom, a slovom T kontinent na kome je najduža rijeka na Zemlji.

2

17. Obilježi slovom G kontinent na kome je površinom najveća tropska kišna šuma (prašuma) na Zemlji.

To prašumsko područje se pruža uz rijeku _____.

2

18. Obilježi slovom F kontinent na kojem se nalazi zaljev Fundy u kojem je zabilježena najveća razlika plime i oseke na Zemlji. Zaljev Fundy se nalazi u državi _____.

2

19. Pored naziva zaljeva upiši brojeve kojima su obilježeni na karti.

_____ Bengalski zaljev _____ Meksički zaljev

2

20. Kako se zove vulkan koji je na karti obilježen slovom A? _____

21. Pored priloženih opisa upiši nazive padalina koje nastaju uz Zemljinu površinu.

2

- a) _____ - kristalići leda nakupljeni na tlu, bilju i predmetima zbog noćnog ohlađivanja tla
- b) _____ - kapljice vode iz magle smrznute pri dodiru s biljem ili predmetima
- c) _____ - kapljice vode nakupljene na tlu, bilju i predmetima zbog noćnog ohlađivanja tla

3

22. U donjoj tablici tipovima klime pridruži brojeve pripadajućih opisa, biljnih zajednica i divljih životinja.

OPISI

- 1 – Visoke temperature i svakodnevne kiše. Nema izmjene godišnjih doba.
- 2 – Hladne zime i topla ljeta. Većina padalina u toplom dijelu godine.
- 3 – Vrlo hladne zime i svježja ljeta. Mala količina padalina.
- 4 – Suha i vruća ljeta, blage i kišovite zime. Izmjena četiri godišnja doba.

BILJNE ZAJEDNICE

- 5 – tundra
- 6 – tropska kišna šuma
- 7 – makija
- 8 – tajga

ŽIVOTINJE

- 9 – pingvini i sobovi
- 10 – sredozemna medvjedica i galeb
- 11 – orangutan i gorila
- 12 – vuk i ris

TIP KLIME	OPIS	BILJNA ZAJEDNICA	ŽIVOTINJE
SNJEŽNO-ŠUMSKA			
SREDOZEMNA			
POLARNA			
PRAŠUMSKA			

2

23. Izračunaj koliko je sati u petom vremenskom pojasu zapadno od početnog pojasa kada je u drugom pojasu zapadno od početnog pojasa 17.00 sati.

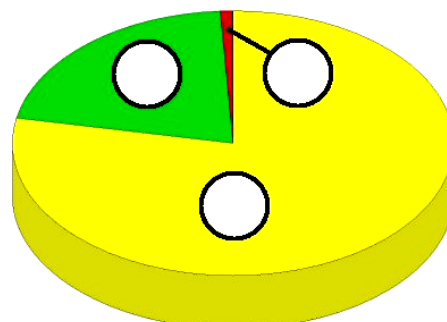
U petom pojasu je _____ sati.

PROSTOR ZA RAČUNANJE

3

24. Na kružnom isječku koji prikazuje sastav atmosfere upiši slova pripadajućih plinova.

- A – kisik
- B – ugljik
- C – ostali plinovi
- D – dušik

3

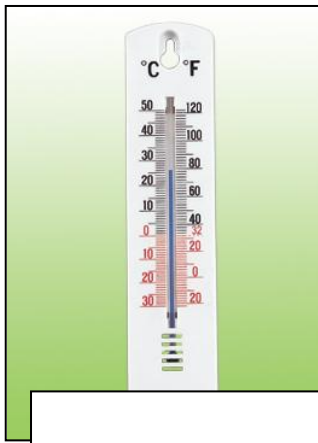
25. U tekstu koji govori o iskorištavanju sirovina potkrale su se četiri pogriješke. Podcrtaj u tekstu četiri pogriješne riječi, upiši ih u lijevi stupac tablice, a u desni stupac upiši ispravne riječi.

Važnu skupinu ruda čine one rude koje su izvori energije. Četiri najvažnija neobnovljiva izvora energije su nafta, uranova rudača (za dobivanje atomske energije), vjetar i zemni plin. Osim neobnovljivih imamo i obnovljive izvore energije. Obnovljivi izvor koji se najviše koristi je Sunčeva energija. Električna energija se u hidroelektranama proizvodi sagorijevanjem ugljena, nafte i sličnih energenata. Najvažniji izvor energije u današnjem svijetu je ugljen.

POGRJEŠNA RIJEČ	ISPRAVNA RIJEČ

2

26. Uz meteorološke mjerne instrumente upiši njihove nazive.

2

27. Visoke, strme i planine oštih vrhova su prema svom postanku _____ (upiši mlade ili stare), a dominantan proces u njihovom oblikovanju je _____ (upiši boranje ili rasjedanje). Najviša takva planina na Zemlji naziva se _____.

2

28. Na mjestima _____ litosfernih ploča (upiši vrstu pokreta) u moru nastaju _____ jarci. Najdublji jarak na Zemlji nalazi se u Tihom oceanu, a naziva se _____.

2

29. Zaravnjeni dijelovi reljefa na visinama većim od 200 metara nazivaju se _____. Najveći među reljefnim oblicima te vrste nalazi se u _____ (upiši naziv kontinenta) i ime mu je _____.

2

30. Okretanje Zemlje oko vlastite osi naziva se _____, a jedan okret Zemlje oko vlastite osi traje _____ (upiši vrijeme trajanja u danima). Pri tom gibanju se najbrže okreće _____ (upiši naziv toplinskog pojasa).